

A person wearing a yellow hat and a green jacket is looking through binoculars at a body of water. The background shows a calm sea under a clear sky, with some trees visible in the distance. The overall tone is bright and natural.

**VILL DU BLI
MEDBORGARFORSKARE?
GUIDE FÖR NYBÖRJARE**

Du behöver inte vara en utbildad forskare för att bli medborgarforskare! I den här guiden får du veta vad medborgarforskning är, varför den är viktig och hur du kan delta.

VAD ÄR MEDBORGARFORSKNING?

Medborgarforskning är vetenskaplig forskning där medborgare deltar aktivt till exempel i insamling av material, tolkning samt i beslutsfattande som bygger på kunskap. Det finns också andra benämningar på medborgarforskning, såsom *deltagande forskning*, *kollaborativ forskning*, *crowdsourcing* eller *medborgarobservation*.

Med medborgarforskning strävar man efter att öka förståelsen för vetenskap och att möjliggöra ett mer omfattande deltagande i beslutsfattande och samhällelig påverkan. Med en medborgarforskare avses en lekman som deltar i forskning, det vill säga en person som inte behöver ha formell utbildning i ämnet. Medborgarforskningsprojekt kan också integreras som en del av skolans arbete, och kan då ge elever och studerande praktisk erfarenhet av forskning.

VARFÖR SKA DU DELTA I MEDBORGARFORSKNING?

Vetenskapen behöver din hjälp. Forskare inom svenska språket och artificiell intelligens behöver ett omfattande material om variation i det svenska talspråket i Finland för att kunna utveckla

Som medborgarforskare får du delta i vetenskapliga forskningsprojekt.

Medborgarforskning kan vara en rolig och givande hobby.

språkteknologin. Ekologer behöver mer information om arternas mångfald och utbredning. Klimatforskare behöver data på detaljnivå om hur temperaturförändringarna påverkar miljön. Ofta behöver forskarna mer material än de själva kan samla in.

Ibland har forskarna det material de behöver men behöver hjälp med att hantera det, p.g.a. materialets storlek eller någon annan utmaning. En biolog kan ha en miljon fotografier att titta igenom för att se vilka djur som lever i ett visst område eller hur många vargar det finns i en flock. Fastän artificiell intelligens kan hjälpa till vid analysen av många typer av data, kan den inte alltid ersätta en människas kompetens.

Ibland kan folks tolkning eller erfarenhet av vissa fenomen i ett material vara i princip oåtkomliga för forskarna. Till exempel är tolkningen av data gällande ungas användning av sociala medier

BILD: TAPIO HAAJA / UNSPLASH

Medborgarforskning ger dig värdefulla forskningsfärdigheter.

Genom att delta i medborgarforskning kan du vara med och lösa gemensamma problem.

inte pålitlig utan att unga deltar i analysen. En mångfald av perspektiv berikar forskningen.

Som medborgarforskare kan du påverka samhället på ett meningsfullt sätt. Du kan delta till exempel i att förbättra dricksvattnet eller luftkvaliteten i ditt bostadsområde och på så sätt påverka utvecklingen av och trivseln i området. Dina observationer, synpunkter och initiativ kan spela en nyckelroll vid granskningen av olika fenomen.

Medborgarforskning är ett effektivt sätt att förena människors hobbyer och intresse för vetenskap och samtidigt bidra till ett mer mångsidigt sätt att skapa kunskap och främja lösningen av lokala och globala problem.

VEM KAN BLI MEDBORGARFORSKARE?

Vem som helst kan bli medborgarforskare oavsett ekonomisk situation, ålder eller utbildningsnivå. Det räcker att du är intresserad av ett visst ämne och redo att förbinda dig till forskningsprojektet för en tid.

Medborgarforskarens roll kan variera en hel del beroende på forskningsprojekt. Det kan till exempel handla om:

- observationer och samlande av information
- tolkning och reflexioner
- definiering av ett problem och datainsamling
- forskning i samarbete med en professionell forskare.

Det är viktigt att diskutera och på förhand komma överens om målsättningar, förväntningar och praktiska aspekter i anknytning till forskningsprojektet. Medborgarforskare förväntas sällan ha sin egen utrustning eller bidra ekonomiskt.

HUR KAN JAG KOMMA MED?

1. **Identifiera dina intresseområden:** Fundera på vilket tema eller vilken vetenskaplig disciplin du är intresserad av. Skulle du kunna delta i uppföljning av fågelbeståndet, utvärdering av luftkvaliteten eller till exempel i tolkning av handskrivna historiska dokument och brev?
2. **Läs om medborgarforskningsprojekt:** De flesta organisationer såsom universitet och forskningsinstitut har

information på nätet om medborgarforskningsprojekt i ditt område och möjligheter att delta i dem. Dessutom kan du hitta aktuell information om undersökningar som utnyttjar medborgarforskning till exempel här:

- Delta i **Gårdsplanskrysset** eller anteckna naturobservationer på svenska eller finska till exempel med **Finlands miljöcentrals** (Syke) **medborgarobservationer**, applikationen **Muuttolintujen kevät** som finns i applikationsbutikerna eller med tjänsten **iNaturalist**. Observationerna som uppkommit i tjänsten sparas till slut i **Finlands Artdatacenter** och är via det tillgängliga för forskare, myndigheter och amatörer. Ett fornyfynd som du hittar i stugans trädgård kan du anmäla till **Museiverkets fyndtjänst Ilppari**, och därefter hittar du fyndet genom att bläddra i portalen **Löytösampo**.
- Bland de internationella exemplen är de mest kända **Zooniverse**, tjänsten **Project Finder** på webbplatsen **Scistarter**, **EU:s egen plattform** för medborgarforskning, **Patientslikeme** samt **VERA**, som upprätthålls av OPERAS-konsortiet. **CitizenScienceGames.com** bjuder också på roligt tidsfördriv. Du hittar också information på den europeiska frivilligorganisationen **ECSA:s** webbplats samt på adressen **Medborgarforskning.se**.

3. Gå med: Ladda ner en applikation för medborgarforskning eller bekanta dig med andra alternativ för att delta. När du har hittat ett intressant projekt, kontakta dess arrangörer och berätta om ditt intresse att delta. De hjälper dig att komma i gång, handleder dig med det praktiska samt berättar om dina möjligheter att delta i de olika forskningsskedena.

Dina upptäckter kan bidra med mer kunskap om vårt gemensamma förflutna eller forma vår förståelse av det omgivande samhället.

- 4. Delta aktivt:** Gå modigt med. Genom att delta aktivt lär du dig om forskningstemat och får verktyg att delta i beslutsfattandet om din egen miljö. Välj ett projekt som intresserar dig och passar in i din kalender.
- 5. Håll kontakt och dela dina erfarenheter:** Som medborgarforskare blir du en del av en global gemenskap. Genom att delta inspirerar du andra att också göra det; du främjar vetenskap och samhällsengagemang. Samtidigt kanske du lär känna nya människor.

FÖRFATTARE OCH KONTAKTUPPGIFTER

GUIDEN TOGS FRAM AV arbetsgruppen Stöd och tjänster för medborgarforskning under 2023–2024 som en del av den nationella samordningen av öppen vetenskap och forskning och expertgruppen i öppen forskningskultur. Sekretariatet för den nationella samordningen av öppen vetenskap och forskning är en del av Vetenskapliga samfundens delegation (VSD).

avointiede@tsv.fi

<https://avointiede.fi/sv>

<https://x.com/AvoinTiede>

www.facebook.com/avointiede

ARBETSGRUPPENS MEDLEMMAR SOM DELTOG I UTARBETANDET AV GUIDEN 2023–2024

Aino Helariutta	Kaisu Clarot	Petteri Laihonen
Elena Svahn	Marika Rauhala	Päivi Leinonen
Elina Koivisto	Miki Kallio	Ritva Salminiitty
Elina Mäntylä	Milla Roininen	Taina Peltonen
Heidi Enwald	Niina Tiainen	Viveca Rabb
Irene Ylönen	Ossi Nokelainen	
Jonni Karlsson	Paula Nissilä	

Öppen
vetenskap

Vetenskapliga
samfundens delegation

tjnk

2024